

Naziv predmeta: **Povijest**

Nastavna cjelina: **Svijet i Europa u drugoj polovici XIX. st.**

Nastavna jedinica: **Prvi vatikanski koncil (sabor) i pontifikati Pija IX. i Leona XIII.;**

Crkva i radništvo

Razred: **3. razred - opća gimnazija**

→ **Katolička Crkva** i njezin vrhovni **poglavar** morali su se **prilagoditi** novonastaloj situaciji koja se ogleda u jačanju **liberalnih ideja i demokratskih promjena**.

→ **papa Pio IX.** (19.st.) izdaje **enklitiku** (poslanicu) pod naslovom *Quanta cura* (Kolikom brigom) u kojoj **osuđuje** države koje su ustavom **oduzele Crkvi nadzor nad školstvom** i utvrdile da **suverenitet u državi pripada narodu**. Objavio je i spis *Syllabus* u kojem navodi 80 suvremenih **zabluda**, između ostalog: **nacionalizam, komunizam, socijalizam ...**, oštro se okomio i na **liberalizam**.

● **Prvi vatikanski sabor;**

→ **zasjedanje** je započelo u **prosincu 1869.**

→ **glavno pitanje sabora bilo je dokle doseže vlast pape**

→ za odluku o **nepogrešivosti pape** glasovala su **533 biskupa**

→ utvrđeno je: *ako papa kao službena osoba donosi za Crkvu neku konačnu odluku o vjeri ili moralu, onda je ta odluka - **NEPOGREŠIVA**.*

→ 20. rujna **1870.** sabor je **prekinuo** zasjedanje i ono **nije** nastavljeno

● **Radništvo i radničke organizacije;** S razvojem **industrije** i **tvorničke proizvodnje** povećava se **broj radnika** koji dolaze iz **sela** u **gradove** zbog **posla**. **Država nije štitila prava radnika**. **Naknada za rad** je bila toliko **mala** da je radnička obitelj mogla od nje samo **preživljavati**. Na razne načine **poslodavci su iskorištavali radnike**. U **prvoj polovici XIX. st.** pojavljuju se **prvi otpori radnika**. Radnici u *Velikoj Britaniji* potpisuju **peticiju** u kojoj zahtijevaju svoja **prava**. **Peticije** su upućivali **parlamentu** (1832., 1839., 1848.). **Pokret za prava glasa u V.B poznat je pod imenom čartizam** (peticija).

● Socijalisti;

→ u traženju **boljih uvjeta** života za radnike istaknuli su se **socijalisti**, a uz njih i **komunisti**. Prvi **socijalisti** žele društvo **socijalne jednakosti** (smatraju da se to može postići **reformama**). Drukčije **rješenje** položaja radnika nude **Karl Marx i Friedrich Engels**. **Smatraju** da se **radnici** moraju izboriti **oružanom silom – REVOLUCIJOM**. Njih dvojica su osnivači **prve međunarodne organizacije radnika**, osnovane u **Londonu 1864.**

→ osim u **strankama**, **radnici** su se okupljali i u **sindikalnim i prosvjetnim društvima te radničkim zadrugama**. Radnici **potiču i ostvaruju** brojne **zahtjeve: skraćivanje radnog vremena, bolje plaće, svoj tisak, radničko zakonodavstvo, socijalno osiguranje ...**

→ **Marxova** zamisao o rješavanju **gospodarskih i socijalnih problema** bila je **pogrešna**. Papa **Leon XIII.** u svojoj poslanici **Rerum novarum** uočava da bi ostvarenje tih zamisli otvorilo put još većim **napetostima i nemirima**. S obzirom da su sve **komunističke države** održavale na **teroru**, kao takve **nisu mogle** uspješno organizirati **blagostanje naroda**.

● Katolička Crkva i radništvo;

→ nakon smrti **Pija IX.** za papu je izabran **Leon XIII.** (19.st.)

→ **Leon XIII.** donio je više **poslanica** u kojima razmatra pitanje **ljudske slobode, političke vlasti, kršćanskog uređenja države** i slična pitanja

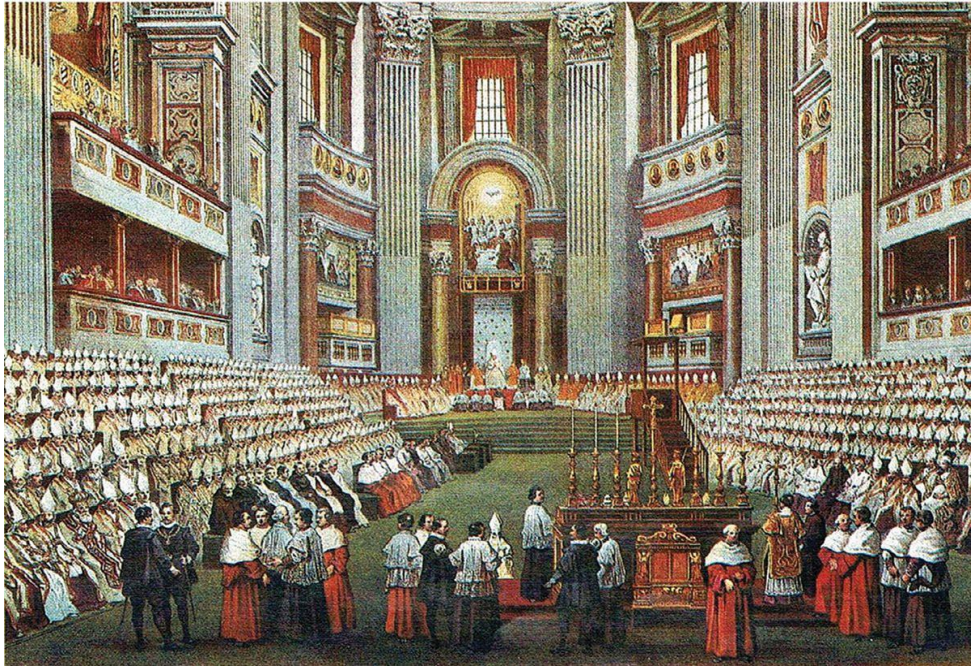
→ **vrijeme** njegova **pontifikata** obilježeno je brojim **promjenama** u svijetu

→ **uvidjevši** mogućnost većeg **sukoba** između **radnika i poslodavaca** (zbog sve veće imovne nejednakosti između njih), **papa** donosi poslanicu **Rerum novarum** (O novim stvarima) i **upućuje** ju svijetu **1891.**

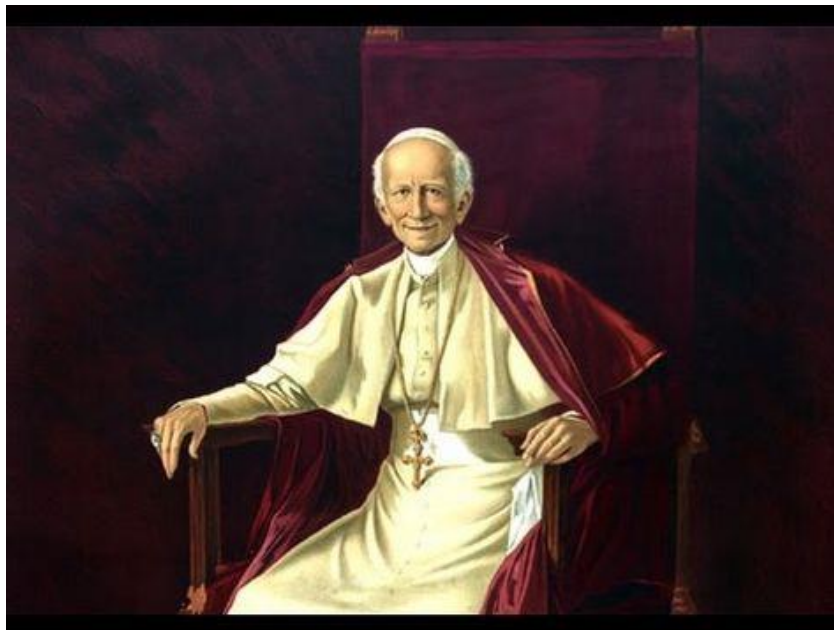
→ u toj **poslanici** papa poziva na **ljudsku slogu, pravednost i ljubav** prema **svim društvenim slojevima**

→ **Leon X.** smatra da položaj radnika treba popraviti boljim uvjetima rada i da svakom čovjeku treba omogućiti život koji je **dostojan čovjeka**

→ papa je **upozoravao** da se **prekidima rada** remeti **javni mir** i da se na taj način potiče **nasilje**

Prvi vatikanski sabor

Papa Leon XIII.